

אָבֵר סָבָא סָבָא, שַׁבַּת (ד"א נשמתא) דְּאִיהִי בַת יְחִידָה, וְאִיהִי בַת זַוְגִיָּה דְּצַדִּיק, דְּאִיהוּ שַׁבַּת. מְאִי אַם אַחֲרַת יַקַּח לוֹ. אָמַר לִיהּ הָא וּדְאִי הַבְּדֵלָה, חוּלוֹ שֶׁל שַׁבַּת, דְּאִית אַחֲרָא דְּלֹא אַתְקֵרִיאַת חוּלוֹ שֶׁל שַׁבַּת, אָלֹא חוּלוֹ שֶׁל טַמְאָה שַׁפְּחָה. אָמַר לִיהּ. וְהָא חוּלוֹ שֶׁל שַׁבַּת מְאִי הִיא. אָמַר לִיהּ, דָּא אַמְתָּא, דְּאִיהִי גּוּפָא דְּבַת יְחִידָה דְּעֵלָה אַתְמַר, אַם אַחֲרַת יַקַּח לוֹ.

הָא חֲזִי, נִשְׁמַתָּא אִית דְּאִתְקֵרִיאַת אַמָּה, וְאִית (נשמתא) שְׁכִינְתָּא דְּאִתְקֵרִיאַת שַׁפְּחָה, (ונשמתא) וְשְׁכִינְתָּא אִית דְּאִתְקֵרִיאַת בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא. הָכָא אִית אִישׁ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (שמות טו) יִי' אִישׁ מְלַחְמָה. וְאִית אִישׁ, דְּאִתְמַר בֵּיהּ (דניאל ט) וְהָאִישׁ גְּבַרִיאֵל.

וּבְגִין דָּא, נִשְׁמַתָּא דְּאִיהִי מַחֲיִיבָא בְּגַלְגּוּל, אַם הִיא בְּרַתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי תִימָא דְּאִזְדָּבֶן בְּגוּפָא נּוֹכְרָאָה, דְּתַמְזֵן שְׁלִטְנוּתָא דְּיִצְרַח הָרַע דְּאִיהוּ מְסַטְרָא דְּסַמְא"ל. חַס וְשְׁלוֹם. דְּהָא כְּתִיב, (ישעיה מב) אָנִי יִי' הוּא שְׁמִי וּכְבוּדִי לְאַחַר לֹא אֶתֵּן דְּאִיהוּ יִצְרַח הָרַע.

וְהוּא גּוּפָא, דְּשִׁרְיָא בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא, אִי תִימָא דְּאִזְדָּבֶן בְּכַתְרִין תַּתְּאִין דְּמַסְאָבוּ, חֲלִילָה וְחַס. עֲלָה אַתְמַר (ויקרא כה) וְהָאֲרִץ לֹא תִמְכַּר לְצַמִּיתוֹת פִּי לִי הָאֲרִץ. מָאֵן גּוּפָא דְּבְרַתָּא דְּמַלְכָּא. דָּא מְטַטְרוֹן. וְהָאִי גּוּפָא אִיהוּ אַמָּה דְּשְׁכִינְתָּא, אַף עַל גַּב דְּאִיהִי נִשְׁמַתָּא דְּאִיהִי בְּרַתָּא דְּמַלְכָּא שְׁבוּיָה תַמְזֵן, בְּגַלְגּוּלָא אַתְיָא דְּאִתְיִין גְּלַגּוּלִין בְּגִין דְּאִתִּית תַמְזֵן, מַה כְּתִיב בְּהּ (שמות כא) וְכִי יִמְכּוֹר אִישׁ אֶת בֵּיתוֹ לְאַמָּה לֹא תִצָּא כְּצֵאת הָעֶבְדִּים.

וְעוֹד וְכִי יִמְכּוֹר אִישׁ, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶת בֵּיתוֹ: אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן מְסַטְרָא דְּבַת יְחִידָה, אַתְקֵרִיאָו בֵּיתוֹ. וְאִי תִימָא דְּיַפְקוּן,

אָבֵר זֶקֶן זֶקֶן, שַׁבַּת (הנשמה) שְׁהִיא בַת יְחִידָה, וְהִיא בַת זַוְגוֹ שֶׁל צַדִּיק שְׁהוּא שַׁבַּת. מַה זֶה אַם אַחֲרַת יַקַּח לוֹ? אָמַר לוֹ, הָרִי וְדָאִי הַבְּדֵלָה חֲלוֹ שֶׁל שַׁבַּת, שְׂיֵשׁ אַחַר שְׁלֹא נִקְרָא חֲלוֹ שֶׁל שַׁבַּת, אָלֹא חֲלוֹ שֶׁל טַמְאָה שַׁפְּחָה. אָמַר לוֹ, וְהָרִי חֲלוֹ שֶׁל שַׁבַּת מַה זֶה? אָמַר לוֹ, זוֹ אַמָּה, שְׁהִיא גּוּף שֶׁל בַּת יְחִידָה, שְׁעֲלִיָּה נְאֻמַּר אַם אַחֲרַת יַקַּח לוֹ.

בֹּא וְרֵאָה, נִשְׁמָה יֵשׁ שְׁנִקְרָאת אַמָּה, וְיֵשׁ (נשמה) שְׁכִינָה שְׁנִקְרָאת שַׁפְּחָה, (ונשמה) וְשְׁכִינָה יֵשׁ שְׁנִקְרָאת בַּת הַמְּלֶךְ. כָּאֵן יֵשׁ אִישׁ שְׁנִאֻמַּר בּוֹ (שמות טו) ה' אִישׁ מְלַחְמָה. וְיֵשׁ אִישׁ שְׁנִאֻמַּר בּוֹ (דניאל ט) וְהָאִישׁ גְּבַרִיאֵל.

וְכֵן, נִשְׁמָה שְׁמַחֲבִיבַת בְּגַלְגּוּל, אַם הִיא בֵּיתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַם תֹּאמַר שְׁתַּמְכַּר לְגוּף נְכַרִי שְׁשֵׁם שְׁלִטוֹן יִצְרַח הָרַע שְׁהוּא מְצַד סַמְא"ל - חַס וְשְׁלוֹם, שְׁהָרִי כְּתוּב (ישעיה מב) אָנִי ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוּדִי לְאַחַר לֹא אֶתֵּן, שְׁהוּא יִצְרַח הָרַע.

וְאוֹתוֹ הַגּוּף שְׁשֵׁם שׁוֹרָה בַּת הַמְּלֶךְ, אַם תֹּאמַר שְׁנַמְכַּר בְּכַתְרִים תַּחֲתוֹנִים שְׁנַטְמָאוּ - חֲלִילָה וְחַס. עֲלִיּוֹ נְאֻמַּר (ויקרא כה) וְהָאֲרִץ לֹא תִמְכַּר לְצַמִּיתוֹת פִּי לִי הָאֲרִץ. מִי גּוּף שֶׁל בַּת הַמְּלֶךְ? זֶה מְטַטְרוֹן, וְגוּף זֶה הוּא אַמָּה שֶׁל הַשְּׁכִינָה, אַף עַל גַּב שְׁהִיא נִשְׁמָה שְׁהִיא בַּת הַמְּלֶךְ, שְׁבוּיָה שֵׁם, בְּגַלְגּוּל בְּאָה, שְׁבָאִים גְּלַגּוּלִים מְשׁוּם שְׁבָאָה שֵׁם. מַה כְּתוּב בְּהּ? וְכִי יִמְכּוֹר אִישׁ אֶת בֵּיתוֹ לְאַמָּה לֹא תִצָּא כְּצֵאת הָעֶבְדִּים.

וְעוֹד, וְכִי יִמְכּוֹר אִישׁ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֶת בֵּיתוֹ - אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שְׁהֵם מְצַד שֶׁל בַּת יְחִידָה נִקְרָאוּ בֵּיתוֹ. וְאִם תֹּאמַר שְׂיֵצְאוּ, כְּמוֹ שְׁאֵלָה מְצַד שֶׁל הָעֶבֶד שְׁהוּא

פגיונא דאלין מסטרא דעבד, דאיהו מטטרו"ן, דנפקו במנוסה ממצרים, לא תצא כצאת העבדים, הך הוא דכתיב, (ישעיה נב) פי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו.

תא חזי, פר נש פד אתיליד, יהבין ליה נפשא מסטרא דבעירא, מסטרא דדכיו, מסטרא דאלין דאתקרון אופני הקודש. זכה יתיר, נהבין ליה רוחא, מסטרא דחיות הקודש. זכה יתיר, נהבין ליה נשמתא, מסטרא דכרסייא. ותלת אלין, אינון אמה עבד ושפחה דברתא דמלפא.

זכה יתיר, נהבין ליה נפשא בארץ אצילות, מסטרא דבת יחידה, ואתקריאת איהי בת מלך. זכה יתיר, נהבין ליה רוחא דאצילות. מסטרא דעמודא דאמצעיתא, ואקרי בן לקודשא בריך הוא, הך הוא דכתיב, (דברים יד) בנים אתם ליי אלהיכם. זכה יתיר, נהבין ליה נשמתא, מסטרא דאבא ואמא. הך הוא דכתיב, (בראשית ב) ויפח באפיו נשמת חיים. מאי חיים. אלא אינון י"ה, דעלייהו אתמר, (תהלים ap) כל הנשמה תהלל יה, ואשתלים ביה יהו"ה.

זכה יתיר, נהבין ליה יהו"ה בשלימו דאתוון, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דאיהו אדם, בארץ אצילות דעילא, ואתקרי בדיוקנא דמאריה. ועליה אתמר, (בראשית א) ורדו בדגת הים וגו'. והאי איהו שולטנותיה בכל רקיעין, ובכל אופנים ושרפים וחיוון, ובכל חיילין ותוקפין דלעילא ותתא. ובגין דא, פד בר נש זכי בנפש מסטרא דבת יחידה, אתמר ביה, לא תצא כצאת העבדים.

רבי חייא ורבי יוסי אערעו חד ליליא במגדל דצור. אתארחו תמן וחדו דא בדא. אמר רבי יוסי, פמה חדינא

מטטרו"ן, שיצאו במנוסה ממצרים, לא תצא כצאת העבדים. זהו שכתוב (ישעיה נב) פי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו.

בא וראה, כשנולד איש, נותנים לו נפש מצד הבהמה מצד של טהר, מצד אלה שנקראים אופני הקדש. זכה יותר - נותנים לו רוח מצד של חיות הקדש. זכה יותר - נותנים לו נשמה מצד של הפסא. ושלשת אלו הם אמה, עבד ושפחה של בת המלך.

אם זכה יותר - נותנים לו נפש בדרך אצילות, מצד של בת יחידה, ונקראת בת מלך. זכה יותר - נותנים לו רוח של אצילות מצד העמוד האמצעי, ונקרא בן לקדוש-ברוך-הוא. זהו שכתוב (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם. זכה יותר - נותנים לו נשמה מצד של אבא ואמא. זהו שכתוב (בראשית ב) ויפח באפיו נשמת חיים. איזה חיים? אלא אותם י"ה שעליהם נאמר (תהלים ap) כל הנשמה תהלל יה, ונשלמה בה יהו"ה.

זכה יותר - נותנים לו יהו"ה בשלמות האותיות - יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שהוא אדם, בארץ אצילות למעלה. ונקרא בדמות רבנו. ועליו נאמר (בראשית א) ורדו בדגת הים וגו'. וזהו שלטונו בכל הרקיעים ובכל האופנים והשרפים והחיות ובכל החילות והכחות שלמעלה ולמטה. ולכן, כשפן אדם זוכה בנפש מצד של בת יחידה, נאמר בו לא תצא כצאת העבדים.

רבי חייא ורבי יוסי נפגשו לילה אחד במגדל צור. התארחו שם ושמוחו זה בזה. אמר רבי יוסי,

פמה חדינא

כמה שמחתי שראיתי פני השכינה, שעכשו בכל הדרך הזאת הצטערתי בזמן אחד סוחר שהיה שואל אותי כל הדרך:

מי הוא נחש הפורח באויר והולך בפרוד, ובין כך ובין כך יש מנוחה לנמלה אחת ששוכבת בין שניו, התחיל בחבור וסיים בפרוד? ומה הוא נשר שמקנן באילן שלא היה? בניו שנגזלו, ולא מהבריות? שנבראו במקום שלא נבראו? קשעולים יורדים, קשיוורדים עולים? שנים שהם אחד, ואחד שהם שלש? מה זה עלמה יפה ואין לה עינים, והגוף נסתר ומתגלה? היא יוצאת בבקר ונתפשית ביום, ומתקשטת בקשויטים שלא היו?

כך זה שאל בדרך, והצטערתי. ועכשו יש לי מנוחה. שאלו היינו כאחד, התעסקנו בדברי תורה מה שהיינו בדברים אחרים של תהו. אמר רבי חייא, ואותו זמן סוחר ידעת בו משהו? אמר לו, ידעתי שאין ממש בדבריו, שאלו היה יודע, יפתח בתורה, ולא היתה הדרך בריקנות. אמר רבי חייא, ואותו הסוחר ישנו פאן, שהרי לפעמים באותם הריקנים ימצא איש פעמוני זהב. אמר לו, הרי הוא פאן, והתקין חמורו למאכל. קראו לו ויבא לפניכם. אמר להם, פעת שנים הם שלשה, ושלשה הם כאחד. אמר רבי יוסי, ולא אמרתי לך שכל דבריו ריקנים והם בריקנות? ישב לפניכם. אמר להם, רבותינו, אני נעשיתי סוחר, ורק מלפני מעט ימים, שהרי בהתחלה לא הייתי סוחר, אבל בן אחד קטן יש לי, ונתתי אותו לבית הספר, ואני רוצה שיעסק בתורה, וכשאני מוצא

דחמינא אנפי שכינתא, דהשתא בכל ארחא דא, אצטערנא בחדא סבא, טייעא, דהיה שאיל לי (דף צ"ה ע"א) כל ארחא.

מאן הוא נחשא, דפרח באוירא, ואזיל בפרודא, ובין כך ובין כך, אית נייחא לחד נמלה, דשכיב בין שניו. שרי בחבורא וסיים בפרודא. ומאי איהו נשרא, דקא מקננא, באילן דלא הוה. בנוי דאתגזלו, ולאן מן בריין. דאתבריו באתר דלא אתבריו. פד סלקין נחתין, פד נחתין סלקין. תריין דאינון חד, וחד דאינון תלתא. מהו עולימפתא שפירתא, ולית לה עיינין, וגופא טמירתא ואתגליתא, איהי נפקת בצפרא, ואתכפסיאת ביממא. אתקשטת בקשויטין דלא הוו.

כך דא שאיל בארחא, ואצטערנא. והשתא אית לי נייחא. דאילו הוינא כחדא, אתעסקנא במלי דאורייתא, מה דהוינן במלין אחרנין דתהו. אמר רבי חייא, וההוא סבא טייעא, ידעת ביה פלום. אמר ליה, ידענא, דלית ממשו במלוי. דאילו הוה ידע, יפתח באורייתא, ולא הוה ארחא בריקניא. אמר רבי חייא, וההוא טייעא אית הקא, דהא לזמנין באינון ריקנין, ישפח גבר זגין דדהבא. אמר ליה, הא הקא איהו, ואתקין חמריה במיכלא.

קרו ליה, ואתא לקמיהו. אמר לון, השתא תריין אינון תלת, ותלת אינון פחד. אמר רבי יוסי, לא אמינא לך, דכל מלוי ריקנין, ואינון בריקניא, יתיב קמיהו.

אמר לון רבנו, אנא טייעא אתעבידנא, ומיומין זעירין, דהא בקדמיתא לא הוינא טייעא, אבל ברא חד זעירא אית לי, ויהבית ליה בבי ספרא, ובעינא דישתדל באורייתא. וכד אנא אשפחנא

ויהבית ליה בבי ספרא, ובעינא דישתדל באורייתא. וכד אנא אשפחנא

חד מרבנן דאזיל בארְחא, אַנא טעין אַבתְרִיה, והאי יומא, חשיבנא דאשמע מלין חדתינ באורייתא, ולא שמענא מדי.

אמר ר' יוסי, בכל מלין דשמענא דקאמרת, לא תוהנא, אלא מחד. או אנת בשטותא אמרת, או מלין ריקנין אינון. אמר ההוא סבא, ומאן איהי. אמר עולימְתא שפירתא וכו'.

פתח ההוא סבא ואמר, (תהלים קיח) יי' לי לא אירא מה יעשה לי אדם. יי' לי בעזרי וגו'. טוב לחסות ביי' וגו'. כמה טובין ונעימין ויקירין ועלאין מלין דאורייתא, ואנא היכי אימא קמי רבנן, דלא שמענא מפומיהו עד השתא, אפילו מלה חדא. אבל אית לי למימר, דהא לית פסופא כלל למימר מלי דאורייתא קמי כלא.

אתעטף ההוא סבא, פתח ואמר, (ויקרא כב) ובת כהן פי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל. האי קרא, אקרא אחרא סמיה, (ויקרא כב) ובת כהן פי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה פנעוריה מלחם אביה תאכל וכל זר לא יאכל בו. הני קראי כמשמען. אבל מלין דאורייתא מלין סתימין אינון

וכמה אינון מלין דחכמתא דסתימין בכל מלה ומלה דאורייתא, ואשתמודען, אינון לגבי חפימין, דיידעין ארחין דאורייתא. דהא אורייתא לאו מלין דחלמא אינון, דקא אתמסרן למאן דפשר לון, ואתמשכן בתר פומא, ועם כל דא אצטריכו למפשר לון לפום ארחוי. ומה אי מלין דחלמא אצטריכו למפשר לון לפום ארחוי, מלין דאורייתא דאינון שעשויעין דמלפא קדישא, על אחת כמה וכמה דאצטריכו למהן

אחד מהרבנים שהולך בדרך, אני טוען אחריו, והיום הזה חשבתי שאשמע דברים חדשים בתורה, ולא שמעתי דבר.

אמר רבי יוסי, בכל הדברים ששמעתי שאמרת לא תמהתי, אלא רק מאחד - או שאתה אמרת בשטות, או שהם דברים ריקים. אמר אותו זקן, ומה היא? אמר, נערה יפה וכו'.

פתח אותו זקן ואמר, (תהלים קיח) ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם. ה' לי בעזרי וגו'. טוב לחסות בה' וגו'. כמה טובים ונעימים ונכבדים ועליונים דברי התורה, ואני איך אמר לפני רבותינו, שלא שמעתי מפיהם עד עכשו אפלו דבר אחד?! אבל יש לי לומר, שאין בושה כלל לומר דברי תורה לפני הכל.

התעטף אותו הזקן, פתח ואמר, (ויקרא כב) ובת כהן פי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל. פסוק זה סמוך על פסוק אחר - (שם) ובת כהן פי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה פנעוריה מלחם אביה תאכל וכל זר לא יאכל בו. פסוקים הללו כמשמעם, אבל דברי התורה הם דברים סתומים.

וכמה הם דברי חכמה שסתומים בכל דבר ודבר שבתורה, ונדעם לאותם החכמים שיודעים דרכי התורה, שהרי התורה אינם דברי חלום הם, שנמסרו למי שפותר אותם ונמשכים אחר הפה, ועם כל זה צריך לפתור אותם לפי דרכם. ומה אם דברי חלום צריך לפתור אותם לפי דרכם - דברי התורה שהם שעשויעי המלך הקדוש על אחת כמה וכמה

דאינון שעשויעין דמלפא קדישא, על אחת כמה וכמה דאצטריכו למהן